

Wymagania na poszczególne oceny do programu nauczania Wiedzy o społeczeństwie „W centrum uwagi. Zakres podstawowy” dla klasy 1a, 1b, 1c, 1d (rok szkolny 2021/2022)

60 godzin

Temat lekcji	Zagadnienia	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
Rozdział 1. Człowiek i społeczeństwo						
Życie społeczne	<ul style="list-style-type: none"> ▪ formy życia społecznego; ▪ potrzeby społeczne; ▪ wartości i normy społeczne; ▪ system aksjologiczny; ▪ kontrola społeczna. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ podaje przykłady form życia społecznego; ▪ podaje przykłady potrzeb człowieka; ▪ podaje przykłady wartości i norm społecznych. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ rozpoznaje podstawowe formy życia społecznego: grupa społeczna, zbiorowość, społeczność, społeczeństwo; ▪ podaje przykłady potrzeb człowieka wyższego i niższego rzędu; ▪ wymienia wartości, którymi kieruje się w życiu; ▪ stosuje, np. do opisu sytuacji pojęcia: wartości, światopogląd; ▪ podaje przykłady zwyczajów, praw czy instytucji, za pomocą których sprawowana jest kontrola społeczna; ▪ wymienia podstawowe zasady życia społecznego; ▪ odczytuje z prostych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ charakteryzuje podstawowe formy życia społecznego; ▪ wyjaśnia, kiedy zbiorowość społeczna może przekształcić się w grupę społeczną; ▪ podaje sposoby zaspokajania potrzeb człowieka; ▪ wyjaśnia pojęcie <i>system aksjologiczny</i>; ▪ porównuje, na podstawie źródeł, wartości afirmowane w różnych grupach/warstwach społeczeństwa polskiego; ▪ wyjaśnia, odwołując się do przykładów, funkcjonowanie podstawowych zasad życia społecznego; ▪ porównuje różne formy sprawowania kontroli społecznej; ▪ wymienia 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ porównuje podstawowe formy życia społecznego; ▪ analizuje konsekwencje braku zaspokojenia podstawowych potrzeb człowieka z różnych perspektyw: np. jednostki i społeczeństwa; polityki i kultury; ▪ omawia czynniki sprzyjające osłabieniu społecznego systemu aksjologicznego oraz konsekwencje tego zjawiska; ▪ wyjaśnia mechanizmy powstawania i konsekwencje negatywnych zjawisk społecznych, np. <i>znieczulicy</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ opracowuje i analizuje ankiety dotyczące, np. funkcjonowania człowieka w różnych formach życia społecznego, poziomu zaspokojenia podstawowych potrzeb człowieka i konsekwencji z tym związanych; społecznie akceptowanych wartości.

			źródeł informacji [tekst narracyjny i normatywny, wykres, tabela, plakat] wartości afirmowane w polskim społeczeństwie.	konsekwencje nieprzestrzegania podstawowych zasad życia społecznego.		
Grupy i role społeczne	<ul style="list-style-type: none"> ▪ grupa społeczna; działanie w grupie i poza nią; ▪ wpływ grupy na jednostkę; ▪ role społeczne; ▪ postawy wobec nacisku grupy. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ podaje przykłady grup społecznych; w tym grup społecznych, do których przynależy. ▪ podaje przykłady ról społecznych; w tym ról społecznych, które pełni; ▪ rozpoznaje postawy konformistyczne; ▪ podaje przykłady postaw pozytywnych i negatywnych społecznie. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ rozpoznaje podstawowe rodzaje grup społecznych. ▪ rozpoznaje przykłady postaw i zachowań charakterystycznych dla wybranych ról społecznych, np. rodzica, ucznia; ▪ wymienia cechy grup społecznych; ▪ rozpoznaje czynniki ułatwiające i utrudniające funkcjonowanie w grupie; ▪ rozpoznaje podstawowe postawy jednostki wobec nacisku grupy; ▪ charakteryzuje podstawowe postawy jednostki wobec nacisku grupy. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ analizuje czynniki ułatwiające i utrudniające funkcjonowanie w grupie; ▪ wymienia kryteria klasyfikacji grup społecznych; ▪ porównuje rodzaje więzi łączących ludzi tworzących różne grupy społeczne; ▪ wymienia czynniki sprzyjające spójności grup społecznych; ▪ wyjaśnia, dlaczego funkcjonowanie w grupach społecznych sprzyja zaspokajaniu potrzeb człowieka; ▪ przedstawia pozytywne i negatywne aspekty postawy konformistycznej; ▪ porównuje postawy i zachowania charakterystyczne dla poszczególnych ról społecznych; ▪ rozpoznaje konflikty wynikające z pełnienia 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia problemy związane z klasyfikacją grup społecznych; ▪ na wybranych przykładach analizuje wpływ różnorodnych czynników na spójność grup społecznych; ▪ wyjaśnia mechanizmy powstawania konfliktu ról społecznych; ▪ wyjaśnia konsekwencje wynikające z konfliktu ról społecznych; ▪ dostrzega zmienność i ciągłość w postrzeganiu ról społecznych; ▪ ocenia [z różnych perspektyw] sposoby zapobiegania powstawaniu konfliktu ról społecznych; ▪ przedstawia konsekwencje postawy konformistycznej i nonkonformistycznej dla jednostki i społeczeństwa; ▪ przygotowuje i prezentuje argumenty w dyskusji: 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia różnice w postrzeganiu postaw i zachowań charakterystycznych dla różnych ról społecznych w odmiennych kręgach cywilizacyjnych oraz dawniej i dzisiaj; ▪ przygotowuje i przeprowadza na forum społeczności klasowej/szkolnej dyskusję na zaproponowany temat, dotyczący funkcjonowania współczesnej młodzieży w grupach społecznych i pełnionych przez nią ról społecznych.

				<p>różnych ról społecznych;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ podaje przykłady konsekwencji konfliktu ról społecznych; ▪ przedstawia sposoby zapobiegania powstawaniu konfliktu ról społecznych. 	<p><i>Współczesna młodzież – karierowicze czy buntownicy?</i></p>	
Socjalizacja	<ul style="list-style-type: none"> ▪ istota pojęcia socjalizacja; ▪ efekty socjalizacji; ▪ etapy socjalizacji; ▪ agresja w procesie socjalizacji. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia podstawowe elementy pojęcia <i>socjalizacja</i>; ▪ rozpoznaje przykłady działań/sytuacje sprzyjające procesowi socjalizacji; ▪ podaje przykłady osób i instytucji mających wpływ na proces socjalizacji. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia skutki procesu socjalizacji; ▪ wymienia grupy społeczne mające główny wpływ na proces socjalizacji; ▪ odróżnia socjalizację pierwotną od socjalizacji wtórnej; ▪ wymienia osoby i instytucje mające wpływ na socjalizację pierwotną i wtórną; ▪ wyjaśnia pojęcie: <i>resocjalizacja</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia znaczenie procesu socjalizacji dla prawidłowego funkcjonowania człowieka w społeczeństwie; ▪ przedstawia skutki zaburzeń/błędów w przebiegu procesu socjalizacji; ▪ porównuje socjalizację pierwotną i socjalizację wtórną; ▪ porównuje wpływ różnych grup społecznych na proces socjalizacji; ▪ przedstawia instytucje i mechanizmy sprzyjające procesowi socjalizacji; ▪ analizuje przepisy Konstytucji RP w odniesieniu do procesu socjalizacji pierwotnej. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przedstawia zależności pomiędzy procesem socjalizacji a poszczególnymi fazami rozwojowymi dziecka/człowieka; ▪ wymienia zjawiska cywilizacyjne mające wpływ na proces socjalizacji we współczesnym społeczeństwie polskim; ▪ omawia wpływ agresji na przebieg procesu socjalizacji. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przygotowuje prezentację dotyczącą trudności socjalizacyjnych występujących w społeczeństwie nowoczesnym, np. współczesnym społeczeństwie polskim; ▪ analizuje przykłady niepowodzeń socjalizacyjnych [przyczyny, skutki].
Rodzina	<ul style="list-style-type: none"> ▪ powstawanie rodziny; ▪ funkcje rodziny; ▪ typy rodziny; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ podaje przykłady zadań wykonywanych przez rodzinę; ▪ podaje przykłady praw 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia cechy rodziny jako grupy społecznej; ▪ wymienia funkcje 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ omawia zasady zawierania małżeństwa w prawie polskim; ▪ analizuje przepisy 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przedstawia wpływ procesów cywilizacyjnych na funkcjonowanie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przygotowuje i przeprowadza forum społeczności klasowej/szkolnej

	<ul style="list-style-type: none"> kondycja współczesnej rodziny. 	<ul style="list-style-type: none"> i obowiązków poszczególnych członków rodziny; podaje przykłady problemów związanych z funkcjonowaniem rodziny we współczesnej Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> rodziny i podaje przykłady ich realizacji; rozpoznaje różne typy rodzin funkcjonujące we współczesnym społeczeństwie polskim; rozpoznaje podstawowe modele funkcjonowania rodziny i typy współczesnych rodzin; wymienia podstawowe problemy funkcjonowania rodziny we współczesnej Polsce; odczytuj podstawowe dane statystyczne dotyczące funkcjonowania rodziny we współczesnym świecie. 	<ul style="list-style-type: none"> Konstytucji RP w odniesieniu do rodziny; porównuje różne modele funkcjonowania rodzin i różne typy rodzin występujące we współczesnym społeczeństwie polskim; wymienia cechy rodziny tradycyjnej; przedstawia podstawowe kierunki zmian zachodzące w rodzinach europejskich na przestrzeni dziejów; analizuje różnorodne materiały źródłowe dotyczące funkcjonowania rodziny we współczesnym świecie. 	<ul style="list-style-type: none"> rodzin we współczesnym świecie; przedstawia pozytywne i negatywne aspekty odchodzenia od tradycyjnego modelu funkcjonowania rodziny; analizuje wybrane problemy funkcjonowania rodziny we współczesnej Polsce [przyczyny, przejawy, skutki]. 	<ul style="list-style-type: none"> debatę/dyskusję dotyczącą, np. problemu <i>kryzysu współczesnej rodziny</i>; przygotowuje ankietę, oraz wizualizuje i analizuje jej wyniki, dotyczącą, np. poglądów rówieśników na temat typów oraz funkcji rodziny we współczesnym świecie.
Podziały społeczne i stygmatyzacja	<ul style="list-style-type: none"> powstawanie stereotypów; istota procesu stygmatyzacji; skutki społeczne napiętnowania; powstawanie podziału na „swoich” i „obcych”. 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady stereotypów; rozpoznaje przykłady stygmatyzacji; podaje przykłady funkcjonujących w społeczeństwie polskim podziałów na <i>swoich</i> i <i>obcych</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia podstawowe cechy stereotypu; podaje przykład <i>pozytywnych</i> i <i>negatywnych</i> stereotypów; wymienia konsekwencje upowszechniania się stereotypów; wymienia podstawowe przejawy funkcjonowania podziałów na <i>swoich</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia mechanizm powstawania negatywnych zjawisk społecznych: uprzedzenie, stygmatyzacja i dyskryminacja; uzasadnia konieczność przeciwdziałania stygmatyzacji i stereotypizacji; wyjaśnia różnicę pomiędzy pojęciami: <i>stygmatyzacja</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia, z różnych perspektyw, wybrane kampanie społeczne dotyczące przeciwdziałania negatywnym postawom społecznym; analizuje przykłady negatywnych postaw wobec <i>obcych</i>, stygmatyzacji i stereotypizacji i stereotypizacji występujących 	<ul style="list-style-type: none"> przygotowuje i przeprowadza na forum społeczności klasowej/szkolnej, kampanię społeczną na rzecz przeciwdziałania wybranym, negatywnym postawom wobec <i>obcych</i>; gromadzi, analizuje i prezentuje informacje dotyczące negatywnych postaw

			<p><i>i obcych;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia podstawowe przyczyny i skutki funkcjonujących w społeczeństwie podziałów na <i>swoich</i> i <i>obcych</i>; rozpoznaje zachowania wynikające z negatywnych postaw wobec <i>obcych</i>; wymienia sposoby przeciwdziałania negatywnym postawom społecznym; odczytuj podstawowe dane statystyczne dotyczące problemu dyskryminacji, stygmatyzacji, stereotypizacji, postrzegania <i>swoich</i> i <i>obcych</i>. 	<p><i>i stereotypizacja;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przyczyny i skutki negatywnych postaw wobec <i>obcych</i>; analizuje różnice w sposobie postrzegania <i>swoich</i> i <i>obcych</i>. analizuje różnorodne materiały źródłowe dotyczące problemu dyskryminacji, stygmatyzacji, stereotypizacji, postrzegania <i>swoich</i> i <i>obcych</i>. 	<p>w społeczeństwie polskim [przyczyny, przejawy, skutki].</p>	<p>wobec <i>obcych</i> we współczesnej Polsce, w tym stereotypizacji i stygmatyzacji.</p>
<p>Tolerancja i rozwiązywanie konfliktów</p>	<ul style="list-style-type: none"> nierówne traktowanie „innych”; walka przeciwko nierównemu traktowaniu „innych”; istota tolerancji; sposoby przeciwstawiania się nietolerancji; istota konfliktu; sposoby rozwiązywania sytuacji 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje postawy tolerancji i nietolerancji; podaje przykłady nierównego traktowania <i>Innych</i>; podaje przykłady sytuacji konfliktowych; wymienia podstawowe sposoby rozwiązywania sporów 	<ul style="list-style-type: none"> podaje podstawowe przyczyny i skutki nietolerancji; podaje czynniki sprzyjające i utrudniające kształtowanie postaw tolerancji; podaje przykłady zachowań świadczących o nietolerancji; rozpoznaje podstawowe postawy wobec konfliktu; 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia różnicę pomiędzy pojęciami: <i>tolerancja</i> i <i>akceptacja</i>; podaje sposoby ograniczania czynników wywołujących konflikty społeczne; porównuje [wskazuje pozytywne i negatywne aspekty] różne postawy wobec konfliktu; wymienia zasady prawidłowo 	<ul style="list-style-type: none"> buduje argumenty i kontrargumenty w sporach dotyczących tolerancji; uzasadnia dobór sposobu rozwiązywania konfliktu w zależności od rodzaju/cech konfliktu i uczestniczących w nim stron. 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje/analizuje/ przedstawia metody kreatywnego rozwiązywania problemów, np. sytuacji konfliktowych, w sytuacjach nietypowych; przygotowuje i przeprowadza, forum społeczności klasowej/szkolnej, kampanię społeczną na rzecz tolerancji.

	konfliktowych.		<ul style="list-style-type: none"> wskazuje podstawowe różnice pomiędzy negocjacjami, mediacją i arbitrażem; wymienia cechy, które powinien posiadać mediator i arbiter.; odczytuje podstawowe dane statystyczne dotyczące postaw wobec konfliktów i zjawiska tolerancji. 	<p>prowadzonej negocjacji;</p> <ul style="list-style-type: none"> uzasadnia konieczność postawy tolerancji; analizuje różnorodne materiały źródłowe dotyczące postaw wobec konfliktów i zjawiska tolerancji. 		
Współczesne społeczeństwo	<ul style="list-style-type: none"> typy społeczeństw; społeczeństwo postindustrialne; społeczeństwo otwarte; społeczeństwo konsumpcyjne; społeczeństwo informacyjne; społeczeństwo masowe; młodzież i współczesne zagrożenia. 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady różnych typów społeczeństw; wymienia cechy współczesnego społeczeństwa [otwarte, informacyjne, konsumpcyjne, masowe]. 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia podstawowe cechy różnych typów społeczeństw; rozpoznaje podstawowe typy społeczeństw; rozpoznaje cechy współczesnego społeczeństwa postindustrialnego/informacyjnego [otwarte, informacyjne, konsumpcyjne, masowe]; odczytuje podstawowe dane statystyczne dotyczące współczesnego społeczeństwa. 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje różne typy społeczeństw; omawia wpływ przemian gospodarczych na cechy społeczeństw; wyjaśnia istotę cech współczesnego społeczeństwa [otwarte, informacyjne, konsumpcyjne, masowe]; wymienia zjawiska cywilizacyjne mające wpływ na cechy współczesnego społeczeństwa postindustrialnego; analizuje różnorodne materiały źródłowe dotyczące współczesnego społeczeństwa. 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia szanse, zagrożenia i wyzwania stojące przed współczesnym społeczeństwem postindustrialnym; buduje argumenty i kontrargumenty w dyskusji na temat współczesnego społeczeństwa postindustrialnego. 	<ul style="list-style-type: none"> przygotowuje i przeprowadza, na forum społeczności klasowej/szkolnej, debatę/dyskusję dotyczącą szans, zagrożeń i wyzwań stojących przed współczesnymi społeczeństwami postindustrialnymi / współczesną młodzieżą; gromadzi, prezentuje i analizuje informacje na temat wybranych współczesnych społeczeństw: <ul style="list-style-type: none"> - zbieracko-łowieckich, - nomadycznych, - rolniczych.
Rozdział 2. Aktywność obywatelska						
Organizacje pozarządowe	<ul style="list-style-type: none"> sektory życia publicznego; 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia podstawowe rodzaje organizacji 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia podstawowe cechy organizacji 	<ul style="list-style-type: none"> odszukuje i prezentuje informacje na temat 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje znaczenie funkcjonowania 	<ul style="list-style-type: none"> przygotowuje i przeprowadza,

	<ul style="list-style-type: none"> organizacje trzeciego sektora: fundacje i stowarzyszenia; organizacje pożytku publicznego; społeczeństwo obywatelskie. 	<p>trzeciego sektora życia publicznego [fundacja i stowarzyszenie];</p> <ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady stowarzyszeń i fundacji o zasięgu ogólnopolskim; rozpoznaje podstawowe cechy społeczeństwa obywatelskiego. 	<p>trzeciego sektora;</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia podstawowe cechy społeczeństwa obywatelskiego; wymienia formy społecznego wsparcia dla organizacji pożytku publicznego; odczytuje podstawowe dane statystyczne dotyczące funkcjonowania organizacji trzeciego sektora i funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego. 	<p>funkcjonowania wybranej organizacji trzeciego sektora;</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje sposób zakładania i funkcjonowania fundacji i stowarzyszenia w Polsce; wymienia cechy charakterystyczne organizacji pożytku publicznego; analizuje różnorodne materiały źródłowe dotyczące organizacji trzeciego sektora i funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego. 	<p>organizacji trzeciego sektora życia publicznego dla rozwoju społeczeństwa obywatelskiego;</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie społeczeństwa obywatelskiego dla prawidłowego funkcjonowania demokracji we współczesnych państwach, w tym w Polsce; buduje argumenty i kontrargumenty w dyskusji na temat, np. roli organizacji pozarządowych we współczesnym świecie; kondycji społeczeństwa obywatelskiego we współczesnej Polsce. 	<p>na forum społeczności klasowej/szkolnej, kampanię społeczną na rzecz popularyzacji wybranej organizacji pozarządowej;</p> <ul style="list-style-type: none"> aktywnie działa w jednej z organizacji pozarządowych; przygotowuje i przeprowadza, na forum społeczności klasowej/szkolnej, debatę/dyskusję dotyczącą, np. roli organizacji pozarządowych we współczesnym świecie; kondycji społeczeństwa obywatelskiego we współczesnej Polsce.
<p>Kościoty i związki wyznaniowe</p>	<ul style="list-style-type: none"> istota religii; religia a wyznanie; główne religie i wyznania współczesnego świata; religie i wyznania w Polsce; kościoty i związki wyznaniowe w świetle prawa polskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia główne religie współczesnego świata wymienia główne religie i wyznania we współczesnej Polsce; podaje podstawowe informacje definiujące pozycję Kościoła rzymskokatolickiego we współczesnej Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie pojęć: <i>ateizm, kult</i>; wymienia główne kościoty i związki wyznaniowe w Polsce; odczytuje podstawowe dane statystyczne dotyczące znaczenia religii / form religijności wśród mieszkańców Polski. 	<ul style="list-style-type: none"> omawia podstawy prawne wolności religii i sumienia w Polsce; wyjaśnia znaczenie pojęcia: <i>agnostyk</i>; wyjaśnia różnicę pomiędzy pojęciami: <i>religia</i> i <i>wyznanie</i>; wymienia główne ośrodki kultu właściwe dla największych kościołów i związków wyznaniowych w Polsce; 	<ul style="list-style-type: none"> różnicuje kościoty i związki wyznaniowe w Polsce zgodnie z prawną podstawą ich funkcjonowania; określa pozycję prawną Kościoła katolickiego w Polsce [konkordat]. 	<ul style="list-style-type: none"> przygotowuje i przedstawia prezentację dotyczącą wybranego kościoła/związku wyznaniowego w Polsce.

				<ul style="list-style-type: none"> ▪ analizuje przepisy Konstytucji RP odnoszące się do relacji państwa i kościołów/związków wyznaniowych; ▪ analizuje różnorodne materiały źródłowe dotyczące znaczenia religii / form religijności wśród mieszkańców Polski. 		
Partie polityczne	<ul style="list-style-type: none"> ▪ definicja partii politycznej; ▪ typy partii politycznych; ▪ funkcje i cechy partii politycznych; ▪ finansowanie partii politycznych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia partie polityczne posiadające swoją reprezentację w Sejmie RP; ▪ podaje główny cel istnienia partii politycznych; ▪ wymienia główne cechy demokratycznych partii politycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia główne funkcje partii politycznych w państwach demokratycznych; ▪ wymienia główne źródła finansowania partii politycznych w Polsce; ▪ omawia pozycję poszczególnych partii politycznych w świetle ostatnich wyborów parlamentarnych w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia główne funkcje i formy aktywności partii politycznych; ▪ wyjaśnia źródła podziału i cechy współczesnych partii lewicowych, centrowych i prawicowych; ▪ analizuje cechy, programy, pozycję głównych partii politycznych obecnych na polskiej scenie politycznej; ▪ porównuje partię polityczną z organizacją pozarządową; ▪ analizuje przepisy Konstytucji RP odnoszące się do zasad funkcjonowania partii politycznych; ▪ analizuje różnorodne materiały źródłowe 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ buduje argumenty i kontrargumenty w dyskusji na temat sposobów finansowania partii politycznych w Polsce; ▪ dokonuje krytycznej analizy współczesnych podziałów politycznych w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przygotowuje i przeprowadza, na forum społeczności klasowej/szkolnej, debatę/dyskusję dotyczącą, np. sposobów finansowania partii politycznych w Polsce.

				dotyczące funkcjonowania partii politycznych w Polsce / we współczesnych społeczeństwach demokratycznych.		
Kampanie wyborcze	<ul style="list-style-type: none"> ▪ cechy i cele kampanii wyborczej; ▪ hasła wyborcze; ▪ memy internetowe; ▪ badania opinii publicznej; ▪ funkcje sondaży przedwyborczych. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ rozpoznaje elementy kampanii wyborczej; ▪ odczytuje podstawowe informacje wynikające z badania opinii publicznej [tabele, wykresy]. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia główne cele i cechy kampanii wyborczej; ▪ wymienia główne formy przekazu i środki perswazji wykorzystywane w kampaniach wyborczych; ▪ wymienia główne cechy skutecznych haseł wyborczych; ▪ wymienia funkcje badań opinii publicznej dotyczących życia politycznego. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia mechanizm działania <i>społecznego dowodu słuszności</i>; ▪ analizuje sposób przeprowadzania badania opinii publicznej; ▪ wyjaśnia rolę internetu we współczesnych kampaniach wyborczych; ▪ analizuje wybrane elementy kampanii wyborczej, w tym hasła wyborcze i memy internetowe, pod kątem skuteczności, atrakcyjności i zgodności z programem partii politycznej; ▪ analizuje różnorodne materiały źródłowe dotyczące kampanii wyborczych i sondaży przedwyborczych; ▪ porównuje wyniki sondaży przedwyborczych z wynikami wyborów; ▪ podaje przykłady nieetycznego wykorzystania mediów 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ porównuje strategie wybranych partii politycznych w ostatnich kampaniach wyborczych; ▪ analizuje wpływ sondaży przedwyborczych na wynik kampanii wyborczej/wynik wyborów; ▪ wyjaśnia przyczyny różnic pomiędzy wynikami uzyskanymi przez poszczególne ugrupowania polityczne w wyborach a sondażach przedwyborczych. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przygotowuje i przeprowadza, na forum społeczności klasowej/szkolnej, debatę/dyskusję dotyczącą, np. zasad, które powinny być przestrzegane w kampaniach wyborczych w państwie demokratycznym; ▪ przygotowuje i przeprowadza, na forum społeczności klasowej/szkolnej, badanie opinii publicznej dotyczące, np. preferencji politycznych młodych wyborców.

				społecznościowych w kampaniach wyborczych.		
Media – czwarta władza	<ul style="list-style-type: none"> ▪ współczesna rola mediów; ▪ znaczenie pojęcia <i>czwarta władza</i>; ▪ niezależność mediów; ▪ <i>mediatyzacja</i> polityki i <i>polityzacja</i> mediów; ▪ charakterystyka poszczególnych rodzajów mediów; ▪ etyka mediów i dziennikarzy 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia główne środki masowego przekazu we współczesnym świecie; ▪ wymienia główne funkcje środków masowego przekazu we współczesnym świecie; ▪ wymienia cechy wybranego środka masowego przekazu. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia cechy współczesnych środków masowego przekazu; ▪ analizuje przepisy Konstytucji RP odnoszące się do swobody wyrażania poglądów oraz pozyskiwania i rozpowszechniania informacji; ▪ wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>czwarta władza</i>; ▪ wyjaśnia, na czym polega zasada <i>niezależności mediów</i>; ▪ wymienia główne zasady etyczne dotyczące mediów i dziennikarzy; ▪ odczytuje podstawowe dane statystyczne dotyczące roli środków masowego przekazu. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ uzasadnia konieczność niezależności mediów w państwie demokratycznym; ▪ wyjaśnia, na czym polega zjawisko <i>mediatyzacji polityki polityzacji mediów</i>; ▪ wyjaśnia pojęcie <i>indoktrynacja</i>; ▪ wymienia najpopularniejsze tytuły prasowe, domeny internetowe, stacje telewizyjne i radiowe we współczesnej Polsce; ▪ przedstawia rolę mediów społecznościowych; ▪ dostrzega przypadki nieetycznego zachowania mediów i dziennikarzy; ▪ analizuje różnorodne materiały źródłowe dotyczące roli i sposobu funkcjonowania środków masowego przekazu. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia, z czego wynika i jakie ma konsekwencje zjawisko <i>mediatyzacji polityki polityzacji mediów</i>; ▪ omawia zjawisko cenzury i walki z cenzurą w czasach PRL-u; ▪ wyjaśnia przyczyny i przedstawia skutki nieetycznego zachowania mediów i dziennikarzy; ▪ buduje argumenty i kontrargumenty w dyskusji na temat, np. <i>kryzysu dziennikarstwa</i> we współczesnym świecie/Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przygotowuje i przeprowadza, na forum społeczności klasowej/szkolnej, debatę/dyskusję dotyczącą, np. <i>kryzysu dziennikarstwa</i> we współczesnym świecie/Polsce; ▪ porównuje wybrane środki masowego przekazu, np. tytuły prasowe, media społecznościowe, stacje radiowe i telewizyjne [sposób finansowania, odbiorcy, program, prezentowane postawy i wartości].
Przekazy medialne	<ul style="list-style-type: none"> ▪ elementy przekazu medialnego; ▪ rzetelność przekazu medialnego; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ odróżnia opinie od faktów w prostym przekazie medialnym; ▪ wymienia elementy 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyodrębnia poszczególne elementy przekazu medialnego; ▪ porównuje informacje 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia różnicę pomiędzy perswazją a manipulacją; ▪ analizuje różnorodne 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przeprowadza krytyczną analizę wybranego przekazu medialnego; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przygotowuje i przeprowadza, na forum społeczności klasowej/szkolnej,

	<ul style="list-style-type: none"> zasady bezpiecznego odczytywania przekazów medialnych; krytyczna analiza przekazu medialnego; techniki medialnej perswazji i manipulacji 	<ul style="list-style-type: none"> przekazu medialnego; wymienia najważniejsze zasady bezpiecznego korzystania z mediów. 	<p>na ten sam temat zawarte w różnych, prostych przekazach medialnych;</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcie <i>trolling</i>; wymienia zasady sprawdzania rzetelności przekazu medialnego; wymienia techniki medialnej perswazji i manipulacji. 	<p>przekazy medialne pod kątem zastosowanych środków perswazji i manipulacji;</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przyczyny i skutki fake newsów, oraz komunikatów niepełnych i nierzetelnych w mediach. 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia konieczność walki z nierzetelnością przekazów medialnych. 	<p>kampanię społeczną na rzecz świadomego korzystania z mediów.</p>
Patologie życia publicznego	<ul style="list-style-type: none"> czynniki sprzyjające patologiom życia publicznego; rodzaje patologii życia publicznego; charakterystyka poszczególnych patologii życia publicznego; przyczyny powstawania patologii w życiu publicznym. 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje/podaje przykłady korupcji; podaje przykłady, innych niż korupcja, patologii w życiu publicznym; wymienia wybrane sposoby przeciwdziałania patologiom życia publicznego. 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia rodzaje korupcji; wymienia czynniki sprzyjające korupcji; wyjaśnia znaczenie pojęć: <i>nepotyzm, klientelizm, przestępczość zorganizowana, demagogia, populizm, hejt</i>; przedstawia sposoby przeciwdziałania patologiom życia publicznego. 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia konieczność przeciwdziałania zjawisku korupcji i innym rodzajom patologii w życiu publicznym; wyjaśnia przyczyny i podaje skutki patologii w życiu publicznym; rozpoznaje przypadki patologii w życiu publicznym; analizuje różnorodne materiały źródłowe dotyczące patologii w życiu publicznym. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia różnicę pomiędzy demagogią a populizmem; analizuje wybrane rozwiązania prawne pod kątem ich etyczności i skuteczności w walce z patologiami życia publicznego; 	<ul style="list-style-type: none"> przygotowuje prezentację multimedialną na temat jednego z ruchów społecznych, działających dawniej lub współcześnie, wyrażających sprzeciw wobec patologii w życiu publicznym; przygotowuje i przeprowadza, na forum społeczności klasowej/szkolnej, kampanię społeczną na rzecz konieczności przeciwdziałania patologiom życia publicznego.
Rozdział 3. Organy władzy publicznej w Polsce						
Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej	<ul style="list-style-type: none"> budowa Konstytucji RP; materia prawa konstytucyjnego; Konstytucja a inne źródła prawa; 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady spraw regulowanych przez prawo konstytucyjne; podaje przykłady konstytucyjnych zasad 	<ul style="list-style-type: none"> podaje datę uchwalenia obowiązującej Konstytucji RP; wyjaśnia pojęcie <i>preambuła</i>; 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się nazwami poszczególnych części jednostki redakcyjnej tekstu Konstytucji; wyjaśnia znaczenie poszczególnych 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czego dotyczyły i z czego wynikały nowelizacje obowiązującej Konstytucji RP; uzasadnia znaczenie 	<ul style="list-style-type: none"> przygotowuje i przeprowadza, na forum społeczności klasowej/szkolnej, badanie opinii publicznej dotyczące,

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ preambuła Konstytucji RP; ▪ konstytucyjne zasady ustroju RP; 	ustroju RP.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia, czym Konstytucja różni się od innych źródeł powszechnie obowiązującego prawa w Polsce; ▪ wyjaśnia znaczenie zasady: suwerenności /zwierzchnictwa narodu; republikańskiej formy rządu, demokratycznego państwa prawnego i trójpodziału władzy; 	<p>konstytucyjnych zasad ustroju RP;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ analizuje treść preambuły Konstytucji RP; ▪ analizuje różnorodne materiały źródłowe dotyczące Konstytucji RP. 	poszczególnych konstytucyjnych zasad ustroju RP dla funkcjonowania państwa demokratycznego.	np. znajomości konstytucyjnych zasad ustroju RP.
Formy demokracji	<ul style="list-style-type: none"> ▪ demokracja bezpośrednia i pośrednia; ▪ formy demokracji bezpośredniej; ▪ referendum ogólnokrajowe w Polsce; ▪ referendum lokalne w Polsce; ▪ wybory w demokracji; ▪ zasady prawa wyborczego; ▪ systemy wyborcze; ▪ wybory do Sejmu i Senatu RP; ▪ wybory do samorządu terytorialnego w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ podaje przykłady form uczestnictwa obywateli w rządzeniu państwem; ▪ podaje przykłady form demokracji bezpośredniej; ▪ podaje przykłady organów władzy w Polsce powoływanych w drodze wyborów bezpośrednich, wymienia konstytucyjne zasady wyborcze. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia różnicę pomiędzy demokracją bezpośrednią a pośrednią; ▪ wyjaśnia pojęcie: partycypacja obywatelska; ▪ podaje przykłady referendum ogólnokrajowych w Polsce po 1989 roku; ▪ określa, w jakich sprawach może być przeprowadzone referendum ogólnokrajowe i referendum lokalne w Polsce; ▪ odczytuje podstawowe dane statystyczne dotyczące poziomu partycypacji obywatelskiej we współczesnej 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ określa główne zasady przeprowadzania referendum ogólnokrajowych i lokalnych w Polsce; ▪ analizuje przepisy Konstytucji RP i ustaw dotyczące zasad przeprowadzania: <ul style="list-style-type: none"> - referendum ogólnokrajowego i referendum lokalnego w Polsce, - wyborów do Senatu i Sejmu RP; - wyborów do organów samorządu terytorialnego; ▪ analizuje różnorodne materiały źródłowe dotyczące: <ul style="list-style-type: none"> - poziomu partycypacji obywatelskiej we współczesnej 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia znaczenie demokracji bezpośredniej we współczesnej Polsce; ▪ porównuje większościowy i proporcjonalny system wyborczy; ▪ porównuje zasady <ul style="list-style-type: none"> - wyborów do Sejmu i Senatu RP, - wyborów do poszczególnych organów samorządu terytorialnego; ▪ buduje argumenty i kontrargumenty w dyskusji na temat, np. wprowadzenia jednomandatowych okręgów wyborczych w wyborach do Sejmu w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przygotowuje i przeprowadza, na forum społeczności klasowej/szkolnej, kampanię społeczną na rzecz konieczności zwiększenia poziomu partycypacji obywatelskiej w Polsce; ▪ dokonuje krytycznej analizy referendum ogólnokrajowych przeprowadzonych w Polsce po 1989 roku; ▪ przygotowuje i przeprowadza, na forum społeczności klasowej/szkolnej, debatę/dyskusję dotyczącą, np. wprowadzenia w wyborach do Sejmu w Polsce

			<p>Polsce;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia konstytucyjne zasady wyborcze; ▪ wyjaśnia znaczenie konstytucyjnych zasad wyborczych; ▪ podaje główne zasady wyborów do Sejmu i Senatu RP. 	<p>Polsce,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyborów do Sejmu i Senatu RP; - wyborów do organów samorządu terytorialnego; ▪ wyjaśnia główne zasady większościowego i proporcjonalnego systemu wyborczego; ▪ analizuje różnorodne materiały źródłowe dotyczące różnorodnych form demokracji. 		<p>jednomandatowych okręgów wyborczych;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ przygotowuje prezentację na temat wpływu konsultacji publicznych na kształtowanie prawa w Rzeczypospolitej Polskiej.
Sejm i Senat RP	<ul style="list-style-type: none"> ▪ bikameralizm; pozycja ustrojowa Sejmu i Senatu RP; ▪ funkcje / kompetencje Sejmu i Senatu RP; ▪ kompetencje Zgromadzenia Narodowego; ▪ zasady funkcjonowania Sejmu i Senatu RP; ▪ zasady skracania kadencji; ▪ organy Sejmu i Senatu RP; ▪ zasady podejmowania decyzji w Sejmie i Senacie RP. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia główną funkcję Sejmu i Senatu RP; ▪ określa czas trwania kadencji i liczbę członków Sejmu i Senatu RP; ▪ wymienia podstawowe prawa i zadania posłów i senatorów. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia główne kompetencje/funkcje Sejmu i Senatu RP; ▪ wymienia główne zasady funkcjonowania parlamentu w Polsce; ▪ wyjaśnia, jaka jest struktura Zgromadzenia Narodowego; ▪ wymienia zasady określające większość zwykłą, bezwzględną, kwalifikowaną; ▪ wymienia podmioty decydujące o skróceniu kadencji Sejmu RP; ▪ wyjaśnia pojęcia: <i>mandat poselski/senatorski, kadencja, klub i koło poselskie, immunitet,</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ analizuje przepisy Konstytucji RP i ustaw dotyczące: <ul style="list-style-type: none"> - kompetencji Sejmu i Senatu RP; - kompetencji Zgromadzenia Narodowego; - zasad skrócenia kadencji Sejmu; - immunitetu poselskiego; ▪ wymienia główne kompetencje Zgromadzenia Narodowego; ▪ wymienia główne zasady skrócenia kadencji Sejmu RP; ▪ posługuje się w praktyce zasadami określającymi 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ porównuje pozycję ustrojową Sejmu i Senatu RP - wyjaśnia, na czym polega asymetryczność polskiego parlamentaryzmu; ▪ buduje argumenty i kontrargumenty w dyskusji na temat, np. wprowadzenia w Polsce systemu unikameralnego. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przygotowuje i przeprowadza, na forum społeczności klasowej/szkolnej, debatę/dyskusję dotyczącą, np. wprowadzenia w Polsce systemu unikameralnego.

			<p><i>kworum;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia główne organy Sejmu i Senatu RP; odczytuje podstawowe dane statystyczne dotyczące, np. oceny pracy Sejmu i Senatu RP. 	<p>większość zwykłą, bezwzględną i kwalifikowaną;</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje immunitet formalny i materialny; charakteryzuje główne organy Sejmu i Senatu RP; analizuje różnorodne materiały źródłowe dotyczące Sejmu i Senatu RP. 		
Prezydent RP	<ul style="list-style-type: none"> model prezydentury w Polsce; Prezydenci RP [od 1989 r.]; funkcje i uprawnienia Prezydenta RP; kadencja Prezydenta RP; prerogatywy Prezydenta RP i akty urzędowe kontrasygnowane. 	<ul style="list-style-type: none"> podaje imię i nazwisko aktualnego Prezydenta RP; określa czas trwania kadencji Prezydenta RP; wymienia główne zasady wyboru Prezydenta RP; wymienia przykładowe zadania Prezydenta RP. 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia główne funkcje / kompetencje Prezydenta RP; wymienia główne zasady wyboru Prezydenta RP; wymienia Prezydentów RP od 1989 roku; odczytuje podstawowe dane statystyczne dotyczące, np. oceny działalności Prezydent RP. 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje główne funkcje / uprawnienia prezydenta RP; analizuje przepisy Konstytucji RP i ustaw dotyczące <ul style="list-style-type: none"> - kadencji Prezydenta RP i sytuacji, gdy Prezydent RP nie może sprawować swojej funkcji; - funkcji / uprawnień Prezydenta RP; - omawia zasady odpowiedzialności konstytucyjnej Prezydenta RP; - wyjaśnia znaczenie zasady kontrasygnaty; - wyjaśnia znaczenie pojęcia: prerogatywy; - analizuje różnorodne materiały źródłowe dotyczące Prezydenta RP. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia rolę zasady kontrasygnaty; określa rolę prerogatyw dla pozycji ustrojowej Prezydenta RP; buduje argumenty i kontrargumenty w dyskusji na temat, np. konieczności wzmocnienia pozycji ustrojowej Prezydenta RP. 	<ul style="list-style-type: none"> przygotowuje i przeprowadza, na forum społeczności klasowej/szkolnej, debatę/dyskusję dotyczącą, np. konieczności wzmocnienia pozycji ustrojowej Prezydenta RP.
Rada Ministrów RP	<ul style="list-style-type: none"> kompetencje Rady Ministrów RP; skład Rady 	<ul style="list-style-type: none"> podaje imię i nazwisko aktualnego Prezesa Rady Ministrów RP; 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia kompetencje Rady Ministrów RP; omawia skład Rady 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje przepisy Konstytucji RP i ustaw dotyczące: 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje pozycję ustrojową Rady Ministrów; 	<ul style="list-style-type: none"> przygotowuje prezentację na temat funkcji i zakresu

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ministrów RP; ▪ kompetencje Rady Ministrów RP; ▪ powoływanie Rady Ministrów RP; ▪ kontrola polityczna i konstytucyjna Rady Ministrów RP; ▪ administracja rządowa; ▪ służba cywilna. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia główne zasady powoływania Rady Ministrów RP; ▪ wymienia przykładowe zadania Rady Ministrów RP. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ministrów RP; ▪ omawia zasady powoływania Rady Ministrów; ▪ wyjaśnia pojęcie <i>koalicja rządowa</i>; ▪ wymienia podstawowe obszary działania rządu; ▪ wyjaśnia, jaką rolę pełnią wojewodowie; ▪ wyjaśnia pojęcie <i>służba cywilna</i>; ▪ odczytuje podstawowe dane statystyczne dotyczące, np. oceny działalności Rady Ministrów w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> - sposobów powoływania Rady Ministrów, - kompetencji Rady Ministrów; - odpowiedzialności politycznej Rady Ministrów i poszczególnych jej członków; - odpowiedzialności konstytucyjnej członków Rady Ministrów; ▪ wymienia sytuacje, w których Prezes Rady Ministrów składa dymisję Rady Ministrów; ▪ porównuje sposoby powoływania Rady Ministrów RP [procedura I, II i III]; ▪ wyjaśnia zasady uchwalania konstruktywnego wotum nieufności; ▪ analizuje różnorodne materiały źródłowe dotyczące rady Ministrów RP. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia ustrojową rolę Prezesa Rady Ministrów ▪ omawia znaczenie konstruktywnego wotum nieufności; ▪ wyjaśnia różnicę pomiędzy administracją zespoloną i niezespoloną. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ działania poszczególnych ministrów wchodzących w skład Rady Ministrów RP.
Władza sędziowska	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymiar sprawiedliwości a władza sędziowska; ▪ organy władzy sędziowskiej; ▪ sądy powszechne; ▪ sędziownictwo 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ podaje przykłady działań organów władzy sędziowskiej; ▪ wymienia organy władzy sędziowskiej w Polsce; ▪ podaje przykłady konstytucyjnych zasad 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przedstawia strukturę sądów powszechnych i administracyjnych w Polsce; ▪ przedstawia główne zadania sądów powszechnych i administracyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przedstawia zadania sądów powszechnych w Polsce; ▪ wyjaśnia konstytucyjne zasady działania sądów w Polsce; ▪ analizuje przepisy Konstytucji RP i ustaw 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia znaczenie Sądu Najwyższego dla funkcjonowania państwa demokratycznego; ▪ przedstawia konstytucyjne gwarancje 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przygotowuje prezentację na temat struktury i zadań wybranego sądu powszechnego; ▪ przygotowuje i przeprowadza, na forum społeczności

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ administracyjne; konstytucyjne zasady działania sądów w Polsce; ▪ Sąd Najwyższy 	<p>działania sądów w Polsce.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ w Polsce; ▪ wymienia konstytucyjne zasady działania sądów w Polsce; ▪ wyjaśnia zasadę niezależności sądów i niezawisłości sędziów; ▪ wymienia główne zadania Sądu Najwyższego; ▪ odczytuje podstawowe dane statystyczne dotyczące, np. oceny funkcjonowania władzy sądowniczej w Polsce. 	<p>dotyczące</p> <ul style="list-style-type: none"> - struktury władzy sądowniczej, - zadań organów władzy sądowniczej, - niezawisłości sędziów, - zadań i struktury Sądu Najwyższego; <ul style="list-style-type: none"> ▪ analizuje różnorodne materiały źródłowe dotyczące władzy sądowniczej w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niezawisłości sędziów; wyjaśnia znaczenie zasady niezależności sądów i niezawisłości sędziów dla funkcjonowania państwa demokratycznego; ▪ buduje argumenty i kontrargumenty w dyskusji na temat, np. roli ławników w sądach powszechnych. 	<p>klasowej/szkolnej, debatę/dyskusję dotyczącą, np. roli ławników w sądach powszechnych.</p>
<p>Institucje strzegące praworządności</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Najwyższa Izba Kontroli; ▪ Trybunał Konstytucyjny; ▪ Trybunał Stanu; ▪ Prokuratura; ▪ Instytut Pamięci Narodowej; ▪ Rzecznik Praw Obywatelskich 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia główne organy strzegące praworządności w Polsce; ▪ wymienia główne zadanie Trybunału Konstytucyjnego; ▪ wymienia główne zadanie prokuratora; ▪ podaje przykłady spraw, z którymi może się zwrócić do Rzecznika Praw Obywatelskich. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia główne zadania Najwyższej Izby Kontroli; ▪ wymienia konstytucyjne zadania Trybunału Stanu i Trybunału Konstytucyjnego; ▪ wymienia główne organy i zadania prokuratury; ▪ wymienia główne zadania Instytutu Pamięci Narodowej, ▪ wymienia główne zadania Rzecznika Praw Obywatelskich; ▪ odczytuje podstawowe dane statystyczne dotyczące, np. oceny stanu praworządności 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przedstawia pozycję ustrojową Najwyższej Izby Kontroli; ▪ wymienia podmioty kontrolowane przez NIK i określa zakres przeprowadzanych kontroli; ▪ omawia skład Trybunału Konstytucyjnego i Trybunału Stanu; ▪ wyjaśnia zasady sporządzania indywidualnej skargi konstytucyjnej; ▪ analizuje przepisy Konstytucji RP i ustaw dotyczące struktury, zadań i trybu działania NIK, Trybunału 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ omawia tryb działania Trybunału Konstytucyjnego; ▪ wyjaśnia znaczenie Trybunału Stanu i Trybunału Konstytucyjnego dla funkcjonowania państwa demokratycznego; ▪ porównuje rolę prokuratora generalnego i prokuratora krajowego. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przygotowuje prezentację na temat, np. - zakresu i wyników wybranej kontroli przeprowadzonej przez NIK; - zadań i aktywności Rzecznika Praw Dziecka; - kryzysu wokół Trybunału Konstytucyjnego w Polsce.

			w Polsce.	Konstytucyjnego, Trybunału Stanu, prokuratury, IPN, Rzecznika Praw Obywatelskich.; <ul style="list-style-type: none"> ▪ analizuje różnorodne materiały źródłowe dotyczące instytucji strzegących praworządności w Polsce. 		
Samorząd terytorialny	<ul style="list-style-type: none"> ▪ struktura samorządu terytorialnego w Polsce; ▪ rodzaje zadań samorządu terytorialnego; ▪ źródła dochodów samorządu terytorialnego; ▪ organy stanowiące i wykonawcze jednostek samorządu terytorialnego 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia szczeble samorządu terytorialnego w Polsce; ▪ wymienia przykładowe zadania gminy; ▪ określa przynależność miejscowości, w której mieszka do poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego; ▪ wymienia organy władzy samorządu terytorialnego w gminie. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia rodzaje zadań samorządu terytorialnego; ▪ wymienia główne źródła dochodów samorządu terytorialnego; ▪ wymienia i omawia zadania organów stanowiących i wykonawczych w gminie; ▪ odczytuje podstawowe dane statystyczne dotyczące, np. oceny funkcjonowania samorządu terytorialnego w Polsce; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ charakteryzuje poszczególne rodzaje zadań samorządu terytorialnego; ▪ charakteryzuje organy samorządu terytorialnego w powiecie i województwie; ▪ wyjaśnia działanie zasady pomocniczości w strukturach samorządu terytorialnego; ▪ przedstawia ogólne zasady działania form bezpośredniego udziału mieszkańców w podejmowaniu decyzji samorządowych: budżet obywatelski, obywatelska inicjatywa uchwałodawcza; ▪ analizuje przepisy Konstytucji RP i ustaw dotyczące struktury, zadań i trybu działania 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przedstawia cechy charakterystyczne, zadania i strukturę miast na prawach powiatu; ▪ ocenia działalność samorządu terytorialnego w Polsce; ▪ buduje argumenty i kontrargumenty w dyskusji na temat partycypacji obywatelskiej na poziomie lokalnym w Polsce / w swojej gminie. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ prezentuje strukturę budżetu swojej gminy [źródła dochodu, wydatki, sposób uchwalania i kontrolowania]; ▪ przygotowuje / organizuje wycieczkę edukacyjną do urzędu gminy, na terenie której znajduje się szkoła; ▪ prezentuje zasady działania budżetu obywatelskiego/ partycypacyjnego w swojej gminie; ▪ przygotowuje propozycję wniosku do budżetu partycypacyjnego swojej gminy; ▪ przygotowuje folder promujący pracę wybranego organu samorządowego na poziomie powiatu lub województwa;

				<p>organów samorządu terytorialnego;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ analizuje różnorodne materiały źródłowe dotyczące samorządu terytorialnego w Polsce. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ przygotowuje i przeprowadza, na forum społeczności klasowej/szkolnej, debatę/dyskusję dotyczącą, np. partycypacji obywatelskiej na poziomie lokalnym w Polsce / w swojej gminie.
--	--	--	--	---	--	--

WARUNKI I SPOSÓB OCENIANIA Z WIEDZY O SPOŁECZEŃSTWIE

Klasa 1a, 1b, 1c, 1d poziom podstawowy rok szkolny 2021/2022

I. Informacje ogólne

1. Obowiązkiem ucznia jest posiadanie podręcznika oraz zeszytu przedmiotowego.
2. Brak zeszytu uczeń jest zobowiązany zgłosić na początku lekcji.
3. Uczeń może być nieprzygotowany do zajęć z przyczyn losowych i jest zobowiązany zgłosić ten fakt nauczycielowi na początku lekcji.
4. Bieżące ocenianie obejmuje: dłuższe formy pracy pisemnej, krótkie formy pisemne (kartkówki), sprawdziany z tekstów źródłowych, odpowiedzi ustne. Oceniana jest także aktywność ucznia na lekcjach, prace domowe, udział w konkursach i olimpiadach.
5. Odpowiedzi ustne obejmują materiał aktualnie omawiany (trzy ostatnie lekcje).
6. Krótkie formy pisemne „kartkówki” mogą obejmować materiał nauczania z pięciu ostatnich lekcji (muszą być tydzień wcześniej zapowiadane).
7. Sprawdziany tekstów źródłowych podlegają takim samym zasadom, jak dłuższe formy pisemne.
8. Dłuższe formy pisemne obejmujące większą część materiału /dział lub kilka działów/.
9. Sprawdziany lub dłuższe prace pisemne w ciągu semestru będą przeprowadzane 2-4 razy w zależności od godzin nauczania przedmiotu w danej klasie.
10. Dłuższe formy pisemne są obowiązkowe. Jeżeli z przyczyn losowych uczeń nie może napisać z całą klasą, to powinien to uczynić w terminie uzgodnionym przez nauczyciela.

11. Nauczyciel podaje termin pracy klasowej z tygodniowym wyprzedzeniem.
12. Nauczycielowi przysługuje czas 2 tygodni na sprawdzenie prac pisemnych.
13. Ocena niedostateczna z pracy klasowej może być poprawiona /jednokrotnie/ przez ucznia w terminie 2 tygodni od oddania pracy klasowej w sposób i w terminie uzgodnionym z nauczycielem.
14. Jeżeli uczeń w czasie sprawdzianu korzysta z niedozwolonych materiałów, elektronicznych nośników danych, podpowiedzi kolegów nauczyciel ma prawo postawić ocenę niedostateczną oraz może nie wyrazić zgody na poprawę oceny.
15. Kartkówki nie podlegają poprawie, chyba, że dotyczy to sytuacji wyjątkowych.
16. W ciągu semestru uczeń powinien zdobyć oceny w miarę możliwości z różnych form oceniania w tym ze wszystkich sprawdzianów).
17. Oceny końcowe ustala nauczyciel przedmiotu biorąc pod uwagę wszystkie oceny cząstkowe, a w przypadku oceny końcowej (rocznej) również ocenę semestralną.
18. Uczeń ma prawo starać się o podwyższenie przewidywanej rocznej oceny klasyfikacyjnej z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych o jeden stopień. Zgodnie z procedurą opisaną w statucie szkoły.
19. W ocenie prac pisemnych ustala się procentowy wskaźnik przeliczenia punktacji pracy na daną ocenę:
 - poniżej 30% - ocena niedostateczna
 - 30% - 49-% - ocena dopuszczająca
 - 50% - 70% - ocena dostateczna
 - 71% - 89% - ocena dobra
 - 90% - 99% - ocena bardzo dobra
 - 100 % - ocena celująca
20. Nauczyciel zastrzega sobie prawo do dokonania zmiany wskaźnika przeliczenia punktacji.
21. Jeśli uczeń uzyska wysokie wyróżnienie w olimpiadzie przedmiotowej lub konkursie w etapie pozaszkolnym, może uzyskać ocenę o stopień wyższą lub celującą na koniec semestru bądź koniec roku.
22. Jeżeli uczeń opuści $\frac{1}{2} + 1$ godz. zajęć, będzie nieklasyfikowany z przedmiotu.
23. Każdy uczeń ma prawo do dodatkowych ocen za wykonane prace nadobowiązkowe, które mogą wpłynąć na podwyższenie oceny śródrocznej.
24. Na początku roku szkolnego nauczyciel zapoznaje uczniów z zakresem wymagań programowych oraz systemem oceniania na lekcjach wos-u.
25. Szczegółowe kryteria uzyskiwania poszczególnych ocen znajdują się w bibliotece szkolnej.
26. Bieżące ocenianie postępów ucznia uwzględnia:
 - a) wiedzę:
 - wiedzę bieżącą, zdobywaną z lekcji na lekcję

- wiedzę teoretyczną sprawdzaną poprzez ćwiczenia
- wiedzę merytoryczną i gotowość do pamięciowej jej reprodukcji
- korelowanie wiedzy z wyniesioną z innych lekcji
- b) podstawę twórczą i aktywność:
 - zainteresowanie i zaangażowanie w procesie nauki
 - udział w dyskusjach i ćwiczeniach lekcyjnych
 - postępy w zdobywaniu umiejętności związanych z realizacją programu nauczania
- c) stopień samodzielności w rozumieniu i interpretowaniu zjawisk
- d) pracę ze źródłem historycznym, umiejętność pracy z materiałem kartograficznym, ikonograficznym, statystycznym, itp.
- e) formułowanie wypowiedzi ustnej
- f) przygotowanie (odpowiedzi) pracy pisemnej (referat, itp.)
- g) aktywność ucznia na lekcjach i w pracy pozalekcyjnej

II. Podstawa programowa. Warunki i sposób realizacji

Wskazane jest korzystanie z szerokiego spektrum metod dydaktycznych. Nauczyciel powinien stosować nauczanie problemowe i metody kształcące umiejętności społeczne, twórczego myślenia i rozwiązywania problemów (np. burza mózgów, drzewo decyzyjne, metaplan, analiza SWOT, symulacja i odgrywanie ról). Oprócz podręczników istotną rolę w procesie kształcenia powinny odgrywać również teksty źródłowe, słowniki, leksykony, mapy, wykresy, diagramy i zestawienia statystyczne (w tym z wyników badań opinii publicznej).

W celu rozwijania umiejętności komunikacji i współdziałania powinno się stosować różne metody pracy grupowej, w tym uczniowskie projekty edukacyjne (każdy uczeń powinien uczestniczyć w minimum dwóch projektach – np. w realizacji wymagań szczegółowych określonych w: dziale II pkt 1 i 6, dziale III pkt 9, dziale IV pkt 7 i dziale VII pkt 4). Należy także wykorzystywać różne formy dyskusji – np. w realizacji wymagań szczegółowych określonych w: dziale I pkt 3, 5, 8 i 9, dziale II pkt 5 czy dziale VII pkt 2.

W kształceniu kompetencji pozyskiwania, gromadzenia, porządkowania, analizy i prezentacji informacji o życiu społecznym, w tym publicznym, powinna być wykorzystywana technologia informacyjno-komunikacyjna. Istotne jest korzystanie ze stron internetowych instytucji publicznych, w tym organów samorządowych, organów władzy publicznej, organizacji społecznych, instytucji międzynarodowych. Niezbędna jest również praca z różnymi typami przekazu, także interaktywnymi.

W miarę możliwości ważne byłoby również pozyskiwanie informacji w toku wycieczki edukacyjnej (w tym wirtualnej, wykorzystując dedykowane aplikacje) do wybranych instytucji, np. do urzędu marszałkowskiego, parlamentu, sądu. Można także realizować niektóre treści nauczania poprzez lekcje organizowane we współpracy z urzędami administracji rządowej i samorządowej oraz z organizacjami pozarządowymi.